

Σ Ε Λ Ι Δ Ε Σ

Ο ΚΗΠΟΣ ΤΟΥ ΕΠΙΚΟΥΡΟΥ ¹⁾

— Σ Κ Ε Ψ Ε Ι Σ —

ΟΛΛΟΙ νομίζουν ότι εφθάσαμεν εἰς τὴν παραμονὴν τοῦ τελείου πολιτισμοῦ καὶ ὅτι μεθ' ἡμᾶς ὁ κόσμος θὰ τελειώσῃ. Εἶναι χιλιετηρισταί, ὡς οἱ ἅγιοι τῶν πρώτων χριστιανικῶν χρόνων· ἀλλ' εἶναι χιλιετηρισταί λογικοί, συμφώνως μὲ τὰ σημερινὰ ἔθιμα. Εἶναι ἴσως εἶδος παραμυθίας νὰ λέγῃ τις ὅτι ὁ κόσμος δὲν θὰ ζήσῃ πλέον μεθ' ἡμᾶς. Ὅσον ἀφορᾷ ἐμὲ, οὐδὲν σημεῖον καταπτώσεως εὐρίσκω ἐν τῇ ἀνθρωπότητι. Ὅτι καὶ ἂν εἴπουν, ἐγὼ δὲν τὸ πιστεύω. Οὕτε πιστεύω ἄλλως τε ὅτι εφθάσαμεν εἰς τὸ ὕψιστον σημεῖον πολιτισμοῦ. Νομίζω ὅτι ἡ ἐξέλιξις τῆς ἀνθρωπότητος εἶναι βραδυτάτη καὶ ὅτι αἱ μεταβολαὶ αἵτινες ἐπέρχονται ἀπὸ αἰῶνος εἰς αἰῶνα εἶναι, ἂν τὰς μετρήσῃς τις καλῶς, πολὺ μικρότεραι ἢ ὅ,τι φανταζόμεθα αὐτάς. Ἀλλ' ἐλκύουν τὴν προσοχήν μας. Καὶ τὰς ἀναριθμήτους ὁμοιότητας ἅς ἔχομεν μετὰ τῶν πατέρων μας, δὲν τὰς παρατηροῦμεν. Ἡ ἐξέλιξις τοῦ κόσμου εἶναι βραδεῖα. Ὁ ἀνθρώπος ἔχει τὸ πνεῦμα τῆς ἀπομιμήσεως. Δὲν ἐφευρίσκει ποσῶς. Ὑπάρχει ἐν τῇ ψυχολογίᾳ, καθὼς ἐν τῇ φυσικῇ, ὁ νόμος τῆς βαρύτητος ὅστις μᾶς ἐλκύει καὶ μᾶς κρατεῖ ἐπὶ τῆς παλαιᾶς ζωῆς. Ὁ Theophile Gautier, ὅστις ἦτο φιλόσοφος εἰς τὸ εἶδος του, μὲ κᾶτι τι τὸ Τουρκικὸν εἰς τὴν σοφίαν του, παρετήρει, οὐχὶ ἄνευ μελαγχολίας, ὅτι οἱ ἄνθρωποι δὲν κατώρθωσαν οὐτὲ νὰ ἀνακαλύψουν ἐν ἑξέσῃ κύριον ἀμάρτημα. Σήμερον τὸ πρῶν, ἐνῷ περιεπάτου, εἶδον κτίστας τινὰς οἵτινες ἐκτίζον μεγάλους λίθους, ὡς οἱ δοῦλοι τῶν Θεῶν ἡ τῆς Νινευί. Εἶδον νεονύμφους ἐξερχομένους τῆς ἐκκλησίας διὰ νὰ μεταβῶσι εἰς τὸ κατηλιεῖον μὲ ὅλην τὴν συνοδείαν των καὶ οἵτινες ἐξετέλουν ἄνευ μελαγχολίας τὴν ἐπὶ τόσους αἰῶνας ἐπαναλαμβανομένην συνήθειαν. Συνήντησα λυρικὸν ποιητὴν, ὅστις μοῦ ἀπήγγειλε τοὺς στίχους του, τοὺς ὁποίους θεωρεῖ ἀθανάτους· καὶ συγχρόνως διήρχοντο ἵππεῖς τινες φοροῦντες κράνος, τὸ κράνος τῶν στρατιωτῶν τῶν λεγεῶνων καὶ τῶν ὀπλιτῶν, τὸ χαλκοῦν κράνος τῶν ὁμηρικῶν ἡρώων, ἐξ οὗ ἐκρέματο εἰσέτι, ἵνα τρομάξῃ ὁ ἔχθρος, τὸ σειόμενον λοφίον, τὸ ὁποῖον ἔκαμεν τὸν Ἀστύνακτα νὰ τρομάξῃ εἰς τοὺς βραχίονας τῆς εὐζώνου τροφοῦ του. Οἱ ἵππεῖς αὐτοὶ ἦσαν σωματοφύλακες τῆς Δημοκρατίας. Ἐπὶ τῇ θεᾷ αὐτῇ καὶ σκεπτόμενος ὅτι οἱ ἄρτοποιοὶ τῶν Παρισίων ψήνουν τὸν ἄρτον ἀκριδῶς ὅπως τὸν ἔψηνον οἱ ἄνθρωποι τῶν χρόνων τοῦ Ἀδραάμ, ἐπιθύρῃς τὸ τῆς βίβλου: «Οὐδὲν τὸ καινὸν ἐπὶ τῆς ὑψηλίου» Καὶ δὲν ἐκπλήσσομαι πλέον σκεπτόμενος ὅτι ὑπόκειμαι εἰς τοὺς νόμους, οἵτινες ἦσαν ἤδη παλαιοὶ ὅταν ὁ Ἰουστινιανὸς διέταξε τὴν συλλογὴν καὶ καταγραφὴν αὐτῶν.

¹⁾ Ὁ συγγραφεὺς Ἀνατόλ Φράνς ἀπεφάσισε νὰ μετακινήσῃ ἐκ Παρισίων εἰς Βερσαλλίας ἵνα ἐν ἀπομονώσει διέλθῃ τὸν ἐπιλοιπον βίον. Ὡς ἐκ τῆς ἀποφασεῖς του ταύτης πολὺς λόγος ἐγένετο περὶ τοῦ συγγραφέως ἐσχάτως.

Η ΜΕΛΑΓΧΟΛΙΑ ΕΝΟΣ ΓΕΡΟΝΤΟΣ ΣΟΦΟΥ ²⁾

ΕἶΧΑ συνοδεύσει τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἰς τὸ νεκροταφεῖον ἓνα γέροντα συνάδελφον ὅστις κατὰ τὴν σκέψιν τοῦ Goethe εἶχε συναίνεσει νὰ ἀποθάνῃ. Ὁ μέγας Goethe, οὐτινὸς ἡ δύναμις τῆς ζωῆς ἦτο ἐξαιρετικὴ, ἐνόμιζε πράγματι ὅτι δὲν ἀποθνήσκει τις παρὰ ὅταν θέλῃ, ἤτοι ὅταν ὅλαι αἱ δυνάμεις αἵτινες ἀνθίστανται εἰς τὴν τελικὴν ἀποσύνθεσιν καὶ ὡς τὸ σύνολον ἀποτελεῖ αὐτὴν τὴν ζωὴν, ἔχουσι καταστραφῇ ἐντελῶς. Ἐν ἄλλοις λόγοις, ἐπίστευεν ὅτι δὲν ἀποθνήσκει τις εἰ μὴ ὅταν δὲν ἡμπορῇ νὰ ζήσῃ.

Ὁ καλὸς μου συνάδελφος λοιπὸν εἶχε συναίνεσει νὰ ἀποθάνῃ χάριν δύο ἢ τριῶν προσβολῶν ἀποπληξίας, ὧν ἡ τελευταία ὑπῆρξεν ἑριστική. Τὸν εἶχα γνωρίσει ὀλίγον ἐφ' ὅσον ἔζη, μόλις ὅμως ἀπέθανε φαίνεται ὅτι ἔγινε ὁ καλύτερός του φίλος, ἀφοῦ οἱ συνάδελφοί μας μοῦ ἀνέθεσαν νὰ ἐμιλήσω ἐπὶ τοῦ τάφου του.

Ἀφοῦ ἀνέγνωσα ἄρκετὰ κακὰ ἓνα μικρὸν λόγον τὸν ὁποῖον εἶχα γράψῃ ὅσον ἡμπορούσα καλύτερον, τὸ ὁποῖον δὲν σημαίνει καὶ πολὺ, ἐπῆγα νὰ περιπατήσω εἰς τὸ δάσος τῆς Ville d'Avray καὶ ἠκολούθησα ἐν σκεπασμένον μονοπάτιον ἐπὶ τοῦ ὁποίου τὸ φῶς ἐπιπτεν ἐν εἴδει χρυσῶν δισκῶν.

Ἐκάθησα εἰς τὴν ἄκρην τοῦ δρομίσκου κάτωθι νεαρῶν δρυῶν. Καὶ ἐκεῖ ὠρκίσθην νὰ μὴ ἀποθάνω, ἢ τοῦλάχιστον νὰ μὴ συναίνεσω νὰ ἀποθάνω πρὶν ἢ καθήσω κάτωθι μιᾶς δρυὸς ὅπου, ἐν τῇ εἰρήνῃ τῆς ἐξοχῆς, θὰ σκέπτομαι περὶ τῆς φύσεως καὶ τοῦ τέλους τῶν ἀνθρώπων. Μία μέλισσα, τῆς ὁποίας τὸ κιτρινωπὸν σῶμα ἔλαμπεν ὡς χρυσοῦ πανοπλία εἰς τὸν ἥλιον, ἐκάθησεν ἐπὶ ἐνὸς ἄνθους. Δὲν ἦτο βεβαίως ἡ πρώτη φορὰ καθ' ἣν ἔδλεπον παρόμοιον θέαμα, ἀλλ' ἦτο ἡ πρώτη ποῦ τὸ παρετήρουν μὲ τόσον ἐνδιαφέρον. Ἀνεγνώρισα ὅτι ὑπῆρχε μεταξὺ τοῦ ἐντόμιου καὶ τοῦ ἀνθρώπου μία συμπάθεια, ἣν οὐδέποτε ἔως τότε εἶχα ὑποθέσει.

Τὸ ἐντομον, κεκορεσμένον ἐκ τοῦ νέκταρος, ἐπέταξε καὶ ἐγὼ ἐσηκώθην διὰ νὰ φύγω.

— Χαίρετε, εἶπα εἰς τὸ ἄνθος καὶ εἰς τὴν μέλισσαν. Νὰ ἡμπορούσα νὰ ζήσω ἀκόμη μέχρις ὅτου νὰ μαντεύσω τὸ μουσικὸν τῶν ἀρμονιῶν σας. Εἶμαι πολὺ κουρασμένος. Ἀλλ' ὁ ἀνθρώπος ἔχει γίνῃ, ὥστε νὰ μὴ ἀναπαύεται ἀπὸ ἐν ἔργον παρὰ δι' ἐνὸς ἄλλου. Θὰ εἶναι τὰ ἐντομα καὶ τὰ ἄνθη τὰ ὁποῖα θὰ μὲ ἐσκουράσουν ἐάν ὁ Θεὸς τὸ θέλῃ, ἀπὸ τὴν φιλολογίαν καὶ τὴν διπλωματίαν. Πόσον ὁ παλαιὸς μῦθος τοῦ Ἀνταίου εἶναι πλήρης νοήματος. Ἠγγίσα τὴν γῆν καὶ εἶμαι νέος ἀνθρώπος, καὶ ἰδοὺ εἰς ἡλικίαν ἐδδομήκοντα ἐτῶν νέαι περιέργειαι γεννῶνται ἐν τῇ ψυχῇ μου, ὅπως βλέπῃ τις νέους βλαστοὺς ἀναφυομένους ἐκ τοῦ κοίλου κορμοῦ παλαιᾶς δρυὸς.

Παρίσι, Νοέμβριος 1913.

Μετέφρασε Σ. Θ. ΛΑΣΚΑΡΙΣ

²⁾ Ἐκ τοῦ «Le crime de Sylvestre Bonnard.»